

УДК 376.3.017:17.022.1](045)

ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Ірина Резніченко, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0003-2810-2378

E-mail: Rig.ua@ukr.net

Ніна Кравець, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психокорекційної педагогіки та реабілітології, Український державний університет імені Михайла Драгоманова.

ORCID: 0000-0002-1423-8533

E-mail: kravez2015@gmail.com

У статті розглянуто теоретико-методичні засади формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах реалізації освітньої програми «Початкова освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Метою дослідження є аналіз шляхів інтеграції теоретичної, практичної, науково-дослідної та самоосвітньої діяльності у процес підготовки педагогів до роботи в інклюзивному середовищі. Застосовано методи теоретичного аналізу, порівняння, узагальнення та системного підходу. Визначено основні компоненти формування інклюзивної компетентності: вивчення фахових дисциплін, проходження педагогічної практики, участь у наукових і професійних заходах, самоосвітню діяльність. Отримані результати доводять, що комплексна підготовка забезпечує становлення педагога, здатного ефективно реалізовувати принципи інклюзивної освіти в початковій школі.

Ключові слова: інклюзивна компетентність; майбутній учитель початкової школи; інклюзивна освіта; педагогічна підготовка; професійна компетентність; універсальний дизайн навчання; педагогічна практика; самоосвіта.

DEVELOPING THE INCLUSIVE COMPETENCE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THROUGH EDUCATIONAL AND PRACTICAL TRAINING

Iryna Reznichenko, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor Of the Department of Educational Technologies and Pedagogical Creativity, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID : 0000-0003-2810-2378

E-mail: Rig.ua@ukr.net

Nina Kravets, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Psychocorrective Pedagogy and Rehabilitation Department, Dragomanov Ukrainian State University

ORCID: 0000-0002-1423-8533

E-mail: kravez2015@gmail.com

The article examines the theoretical and methodological foundations of developing the inclusive competence of future primary school teachers within the framework of the "Primary Education" study program at Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University. The purpose of the research is to

analyze the ways of integrating theoretical training, practical experience, research activities, and self-education in preparing future teachers to work effectively in an inclusive educational environment. The methodological basis of the study includes theoretical analysis, comparison, generalization, and a systemic approach, which made it possible to identify the key components and mechanisms of competence formation. The research results reveal that inclusive competence is formed through the consistent study of professional disciplines focused on inclusive pedagogy, the completion of teaching practice in inclusive classrooms, participation in research projects and professional events, and continuous self-education through formal and informal learning formats. The study emphasizes that pedagogical practice, particularly the "Teacher's Assistant" internship, plays a crucial role in transforming theoretical knowledge into professional skills and attitudes. Participation in scientific and training activities enhances motivation, communication, and teamwork skills necessary for cooperation with parents, teacher assistants, and specialists in psychological and pedagogical support. The findings demonstrate that the systematic combination of educational, practical, and research components ensures the development of a competent, empathetic, and flexible teacher capable of implementing the principles of inclusive education and creating a supportive environment for every learner in the primary school. The article concludes that such an integrated approach contributes to the professional formation of teachers of the New Ukrainian School, oriented toward humanistic values, equality, and accessibility of education for all.

Keywords: *inclusive competence; future primary school teacher; inclusive education; teacher training; professional competence; universal design for learning; teaching practice; self-education.*

Сучасна українська освіта спрямована на забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей, зокрема для тих, хто має особливі освітні потреби (ООП). Це передбачає підготовку майбутніх учителів початкової школи з формуванням інклюзивної компетентності – здатності організовувати навчальний процес, враховуючи індивідуальні особливості кожного учня.

Нормативно-правова база інклюзивної освіти в Україні визначає основні принципи організації інклюзивного навчання та права дітей з ООП. Серед ключових документів: Державний стандарт початкової освіти (Наказ МОН № 1646, 2018), Наказ МОН № 331 (2018) «Про організацію інклюзивного навчання», Накази щодо зарахування дітей з ООП до спеціальних закладів освіти та створення команд психолого-педагогічного супроводу (2018), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Постанова КМУ «Про порядок організації інклюзивного навчання» (2021).

На рівні підготовки педагогічних кадрів формування інклюзивної компетентності визначено у Стандарті вищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня (Наказ МОН № 480, 2024) та Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (Наказ МОН № 1225, 2024). Ці документи передбачають здобуття знань і практичних умінь з психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП, адаптації освітніх програм, застосування принципів універсального дизайну навчання, організації індивідуальних освітніх траєкторій та співпраці з асистентами вчителя й іншими фахівцями.

У процесі навчальної підготовки здобувачі вищої освіти набувають знання з інклюзивної педагогіки, психології розвитку та спеціальної педагогіки, що дозволяє їм розуміти потреби різних категорій учнів і проєктувати навчальний процес з урахуванням принципів універсального дизайну навчання. Практична підготовка, зокрема проходження педагогічної практики в інклюзивних класах, забезпечує формування практичних навичок взаємодії з дітьми з ООП, співпраці з асистентом вчителя та іншими фахівцями психолого-педагогічного супроводу.

Таким чином, системна інтеграція теоретичних знань та практичного досвіду дозволяє майбутньому вчителю не лише реалізовувати освітні програми для всіх учнів, а й формувати компетентне, емпатійне та відповідальне ставлення до інклюзії як ключового принципу сучасної початкової освіти.

Проведений аналіз наукових праць свідчить про активізацію наукових пошуків, спрямованих на осмислення змісту, структури та шляхів формування інклюзивної компетентності педагогів у сучасних умовах реформування освіти.

У статті Н. Фіголь (2022) розглядає інклюзивну компетентність педагога як одну з ключових компетентностей вчителя Нової української школи, акцентуючи увагу на її системному характері, взаємозв'язку мотиваційного, когнітивного, операційного і рефлексивного компонентів та важливості гуманістичних цінностей і принципів рівності в освітньому процесі [5].

В. Товстоган, Т. Цегельник і А. Шевченко (2024) підкреслюють практичний вимір інклюзивної компетентності, зокрема готовність педагогів адаптувати середовище, обирати методи і взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу [4].

К. Гуз, І. Олійник і Л. Яценюк (2025) розглядають її як професійно-особистісне новоутворення педагога НУШ, що забезпечує ефективну роботу в умовах різноманіття освітніх потреб, акцентуючи на універсальному дизайні навчання та індивідуалізації освітніх траєкторій [1].

О. Масюк, В. Партола, Н. Смолянчук і Л. Титаренко (2023) аналізують специфіку формування інклюзивної компетентності саме у майбутніх учителів початкової школи. Вони пропонують системний підхід, що передбачає поєднання обов'язкових і вибіркових навчальних дисциплін, педагогічних практик, науково-дослідної роботи й виховних заходів. Особливу увагу приділено методикам роботи з дітьми з різними нозологічними групами [2].

Натомість І. Шульга та О. Радченко (2022) зосереджують увагу на методологічному аспекті проблеми, зокрема на використанні активних і тренінгових методів навчання. Авторки пропонують практичні інструменти – рольові ігри, моделювання педагогічних ситуацій, розробку адаптованих освітніх кейсів – як ефективні засоби формування інклюзивної компетентності майбутніх педагогів [6].

Узагальнюючи результати аналізу, можна зазначити, що в усіх розглянутих дослідженнях інклюзивна компетентність трактується як інтегративна характеристика педагога, що поєднує знання про інклюзивну освіту, практичні навички роботи з учнями з ООП та особистісні якості – толерантність, емпатію, педагогічну гнучкість і партнерську позицію.

Попри значну кількість наукових розвідок, недостатньо висвітленими залишаються питання реалізації інклюзивної підготовки на рівні конкретних освітніх програм, зокрема у контексті діяльності окремих педагогічних університетів. Недостатньо проаналізовано досвід формування інклюзивної компетентності через інтеграцію навчальних і практичних компонентів в умовах реального освітнього середовища.

Саме тому особливу наукову цінність має дослідження досвіду формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи на базі освітньої програми «Початкова освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, яке поєднує теоретичну підготовку, педагогічну практику, науково-дослідну діяльність і партнерську взаємодію як цілісну систему професійного розвитку.

Мета статті – проаналізувати шляхи формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи на прикладі підготовки здобувачів ОП «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

В. Товстоган, Т. Цегельник і А. Шевченко розглядають інклюзивну компетентність у контексті забезпечення якості освітнього процесу, акцентуючи увагу на її практичному вимірі. Науковці підкреслюють необхідність розвитку у педагогів

готовності до адаптації навчального середовища, гнучкості у виборі методів і технологій, уміння взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу [4, с. 62].

У праці К. Гуз, І. Олійник і Л. Яценюк інклюзивна компетентність розглядається як професійно-особистісне новоутворення педагога Нової української школи, що забезпечує його здатність до ефективного функціонування в умовах різноманіття освітніх потреб учнів. Автори роблять акцент на важливості інтеграції принципів універсального дизайну навчання та індивідуалізації освітніх траєкторій у педагогічну практику [1, с. 93].

Інклюзивна компетентність (B1), згідно з Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти», є інтегративною професійною якістю педагога, що охоплює систему знань, умінь та ціннісно-мотиваційних установок, необхідних для реалізації принципів інклюзії в освітньому процесі. Вона включає такі взаємопов'язані складові: здатність створювати умови для функціонування інклюзивного освітнього середовища (B1.1), що передбачає проєктування безпечного, адаптивного і недискримінаційного простору та формування інклюзивної культури; здатність до роботи з особами з особливими освітніми потребами (B1.2), яка забезпечує диференційовану адаптацію навчальних програм і методів відповідно до індивідуальних потреб учнів; здатність організовувати діяльність та навчання в інклюзивному класі (B1.3), що включає координацію навчальної діяльності та ефективну співпрацю з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру та командою психолого-педагогічного супроводу для комплексного задоволення потреб усіх здобувачів освіти [3, с. 20].

За визначенням Н. Фіголь інклюзивна компетентність трактується як «вид професійної компетентності, що забезпечує ефективне здійснення інклюзивної діяльності. Інклюзивна компетентність може бути сформована тільки в процесі здійснення студентами інклюзивної діяльності, яка повинна пронизувати весь освітній процес у закладі вищої освіти». [5, с. 165].

Таким чином, інклюзивна компетентність здобувачів вищої педагогічної освіти формується через системну та безпосередню участь у інклюзивній педагогічній діяльності, яка органічно інтегрується у всі складові освітнього процесу, поєднуючи теоретичну підготовку з практичними навичками та досвідом роботи в інклюзивному середовищі.

У контексті підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації принципів інклюзивної освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини виокремлюються основні шляхи формування їхньої інклюзивної компетентності, серед яких:

1. Вивчення обов'язкових навчальних дисциплін інклюзивного спрямування.
2. Вивчення вибірових навчальних дисциплін інклюзивного спрямування.
3. Практична підготовка через виробничі практики.
4. Участь у науково-дослідній діяльності.
5. Участь у професійно-освітніх заходах.
6. Самоосвіта як шлях формування інклюзивної компетентності.

Важливою складовою формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи є засвоєння обов'язкових навчальних дисциплін, які забезпечують системне оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями у сфері інклюзивної освіти.

До таких дисциплін за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини належать:

- «Інклюзивна педагогіка початкової школи», що спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, принципи та закономірності інклюзивного навчання, а також розвиток умінь реалізовувати адаптовані освітні програми з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

- «Організація роботи вчителя в інклюзивному класі», у межах якої здобувачі опановують знання про специфіку діяльності педагога в інклюзивному середовищі, особливості співпраці з асистентом учителя, батьками та командою психолого-педагогічного супроводу. Значну увагу приділено питанням планування уроків, використання диференційованих методів навчання та створення безпечного освітнього простору.

- «Партнерська педагогіка у початковій освіті», яка формує вміння налагоджувати педагогічну взаємодію на засадах партнерства, взаємоповаги та толерантності. У контексті інклюзивної освіти ця дисципліна сприяє розвитку здатності педагога до ефективної комунікації з усіма учасниками освітнього процесу, у тому числі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Вибіркові навчальні дисципліни посідають важливе місце у структурі освітньо-професійної програми *«Початкова освіта»* другого (магістерського) рівня вищої освіти. Вони забезпечують поглиблення професійних знань і вмінь майбутніх учителів щодо організації інклюзивного навчання, сприяють розширенню практичного досвіду та формуванню особистісно-професійної готовності до роботи в інклюзивному середовищі.

Серед вибірових компонентів, які сприяють розвитку інклюзивної компетентності, варто виокремити такі:

- «Професійна діяльність асистента вчителя» – дисципліна, що розкриває особливості функціональних обов'язків асистента вчителя, його взаємодії з педагогом, фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу та батьками дітей з особливими освітніми потребами. Здобувачі вчаться планувати спільну діяльність, здійснювати педагогічну підтримку учнів, розробляти адаптовані матеріали для навчання.

- «Організація роботи вчителя з учнями з особливими освітніми потребами» – навчальна дисципліна, спрямована на формування у майбутніх педагогів знань і навичок щодо організації ефективного навчального середовища для дітей з різними видами порушень розвитку. Значна увага приділяється методикам диференціації та індивідуалізації навчання, психологічним аспектам підтримки дитини та взаємодії з її сім'єю.

- «Інклюзивний туризм» – інноваційний освітній компонент, що сприяє розширенню уявлень здобувачів про можливості соціальної адаптації та інтеграції дітей з ООП через туристично-краєзнавчу діяльність. Під час вивчення курсу майбутні вчителі оволодівають навичками організації доступних освітніх і рекреаційних заходів, враховуючи принципи універсального дизайну та рівних можливостей.

Таким чином, вибіркові навчальні дисципліни створюють умови для індивідуалізації освітньої траєкторії кожного здобувача, сприяючи розвитку професійної мобільності, інноваційного мислення та готовності до реалізації інклюзивних підходів у практичній діяльності вчителя початкової школи.

Практична підготовка є невід'ємною складовою професійного становлення майбутніх учителів початкової школи, адже саме під час педагогічної практики відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для ефективної роботи в інклюзивному освітньому середовищі.

У межах освітньо-професійної програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти провідне місце посідає виробнича практика «Асистент учителя».

Метою цієї практики є формування у здобувачів професійної готовності до роботи в інклюзивних класах, розвиток умінь організовувати навчально-виховний процес з урахуванням індивідуальних потреб дітей з особливими освітніми потребами, налагоджувати педагогічну взаємодію з усіма учасниками освітнього процесу.

Зміст практики передбачає виконання студентами комплексу професійних функцій, серед яких:

- спостереження за діяльністю вчителя та асистента вчителя в інклюзивному класі;
- участь у підготовці та проведенні уроків із використанням адаптованих методів і технологій навчання;
- розроблення індивідуалізованих дидактичних матеріалів, адаптованих під освітні можливості учнів з ООП;
- участь у засіданнях команди психолого-педагогічного супроводу, підготовка пропозицій щодо індивідуальної програми розвитку дитини;
- ведення педагогічної документації, заповнення щоденників спостережень, планів-конспектів, характеристик дітей тощо.

Особлива увага під час практики приділяється формуванню у здобувачів вищої освіти таких професійно значущих якостей, як емпатійність, толерантність, гнучкість мислення, здатність до командної взаємодії, вміння створювати безпечне, доброзичливе та психологічно комфортне середовище для кожного учня.

Практична діяльність у реальних умовах інклюзивного класу дозволяє студентам усвідомити специфіку педагогічних викликів, навчитися аналізувати ситуації, знаходити педагогічно доцільні рішення та оцінювати ефективність власних дій. Здобутий досвід стає підґрунтям для подальшої професійної рефлексії, наукових досліджень і самовдосконалення у сфері інклюзивної освіти.

Отже, виробнича практика виконує функцію завершального етапу формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи, забезпечуючи трансформацію знань у реальні педагогічні вміння та сприяючи становленню педагога нового покоління, здатного успішно працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Одним із важливих шляхів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини є залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної діяльності. Цей компонент професійної підготовки сприяє розвитку аналітичного мислення, дослідницьких умінь, уміння узагальнювати теоретичні знання й застосовувати їх для розв'язання реальних педагогічних проблем інклюзивної освіти.

Науково-дослідна діяльність здобувачів охоплює різні форми роботи, серед яких: участь у наукових гуртках, підготовка доповідей і виступів на конференціях, написання наукових тез, статей, кваліфікаційних робіт, присвячених проблемам інклюзивної педагогіки. Такі види діяльності сприяють формуванню дослідницької культури, розвитку навичок педагогічного аналізу, узагальнення й критичного осмислення наукових джерел.

Особливе місце займають кваліфікаційні (магістерські) роботи, у яких здобувачі вищої освіти досліджують актуальні аспекти інклюзивної освіти: шляхи формування інклюзивної компетентності вчителя, особливості педагогічної взаємодії в інклюзивному середовищі, методики адаптації навчальних матеріалів для дітей з ООП

тощо. Наукові результати таких досліджень презентуються на університетських, всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях.

Таким чином, участь у науково-дослідній діяльності забезпечує не лише формування інтелектуально-дослідницької складової інклюзивної компетентності, але й сприяє розвитку професійної рефлексії, здатності до самовдосконалення, готовності майбутнього педагога критично оцінювати та вдосконалювати власну практику в контексті сучасних вимог інклюзивної освіти.

Одним із шляхів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи є участь у професійно-освітніх заходах, що сприяють підвищенню фаховості та мотивації до впровадження інклюзії. В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини систематично проводяться конференції, семінари, тренінги, майстер-класи й гостьові лекції з проблем інклюзивної освіти та педагогічної майстерності. Участь у них розвиває професійне мислення, комунікативні навички та здатність приймати педагогічно виважені рішення.

Важливе значення мають зустрічі з практиками – учителями, асистентами, фахівцями ІРЦ, психологами й логопедами, які дають змогу здобувачам ознайомитися з реальним досвідом інклюзивного навчання. Університет також реалізує партнерські ініціативи з освітніми закладами, громадськими організаціями та міжнародними фондами, що сприяє розвитку інклюзивної культури.

Такі форми діяльності формують у здобувачів соціальну активність, емпатійність, здатність до педагогічного партнерства та забезпечують неперервний професійний саморозвиток, утворюючи їх як активних суб'єктів гуманістично орієнтованого освітнього простору.

Одним із важливих шляхів формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи є самоосвітня діяльність, що сприяє підвищенню професійної компетентності, розвитку педагогічної майстерності та готовності до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. Самоосвіта виступає формою безперервного професійного розвитку, яка забезпечує можливість самостійного опанування нових знань, технологій та інноваційних методик інклюзивного навчання.

У цьому контексті ефективним напрямом є участь здобувачів у програмах неформальної та інформальної освіти. З метою розширення професійного світогляду студентам рекомендується самостійно ознайомитися із безкоштовними освітніми платформами «EdEra», «Prometheus», «Learning Passport», «На урок», «Всеосвіта», «Освіторія», на яких представлені сертифіковані онлайн-курси що стосуються інклюзивної освіти, інші корисні навчально-методичні матеріали.

Отже, формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкової школи на ОП «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини є цілісним і багатовимірним процесом, що поєднує теоретичну, практичну, науково-дослідну та комунікативну складові професійної підготовки. Такий підхід сприяє інтеграції теоретичних знань із реальним педагогічним досвідом, формує в майбутніх учителів уміння діяти в різних освітніх ситуаціях, адаптувати навчальний процес до потреб кожного учня, ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього середовища. Перспективним у цьому напрямі є дослідження інноваційних форм та методів навчання під час вивчення навчальних дисциплін інклюзивного спрямування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гуз К. Ж., Олійник І. М., Яценюк Л. І. Формування інклюзивної компетентності педагогів Нової української школи. *Імідж сучасного педагога*, 2025. (5(224)). С. 92–97. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5\(224\)-92-97](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5(224)-92-97) (дата звернення: 01.10.2025).

2. Масюк О. М., Партола В. В., Смолянук Н. М., Титаренко Л. І. Формування інклюзивної компетентності майбутніх учителів початкових класів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2023. Вип. 93. С. 94-98. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/42526> (дата звернення: 01.10.2025).
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 26 вересня 2024 р. № 1225. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2024. 39 с. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 01.10.2025).
4. Товстоган Володимир, Тетяна Цегельник, Андрій Шевченко. Інклюзивна компетентність педагога як запорука якості організації освітнього процесу. *Молодь і ринок*. 2024. 10/230. С. 61-65. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314180> (дата звернення: 01.10.2025).
5. Фіголь Н.А. Інклюзивна компетентність педагога як одна із ключових компетентностей в умовах нової Української школи. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 14. С. 164–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2022-14.17> (дата звернення: 01.10.2025).
6. Шульга Ірина, Ольга Радченко. Формування інклюзивної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки. *Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат*. 2022. С. 200-209. URL: <https://surl.li/lqwqjt> (дата звернення: 01.10.2025).

REFERENCES:

1. Huz, K. Zh., Oliinyk, I. M., & Yatseniuk, L. I. (2025). Formuvannia inkliuzivnoi kompetentnosti pedahohiv Novoi ukrainskoi shkoly. *Imidzh suchasnoho pedahoha - The image of a modern teacher*, 5(224), 92–97. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5\(224\)-92-97](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5(224)-92-97) [in Ukrainian].
2. Masiuk, O. M., Partola, V. V., Smolianuk, N. M., & Tytarenko, L. I. (2023). Formuvannia inkliuzivnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Dragomanova - Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. 93, 94–98. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/42526> [in Ukrainian].
3. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2024). *Profesiyni standart «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity»* (Nakaz № 1225 vid 26 veresnia 2024 r.). URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
4. Tovstohan, V., Tsehelnik, T., & Shevchenko, A. (2024). Inkliuzivna kompetentnist pedahoha yak zaporuka yakosti orhanizatsii osvitnoho protsesu. *Molod i rynek - Youth and the Market*, 10(230), 61–65. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.314180> [in Ukrainian].
5. Fihol, N.A. (2022). Inklyuzivna kompetentnist pedahoha yak odna iz kliuchovykh kompetentnostei v umovakh novoi ukrainskoi shkoly. *Scientific Bulletin of Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy. Series: Pedagogical sciences*, No. 14, pp. 164–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2022-14.17> (Accessed 01 Oct. 2024). [in Ukrainian].
6. Shulha, I., & Radchenko, O. (2022). Formuvannia inkliuzivnoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv u protsesi profesiinoi pidhotovky. *Inklyuzivna osvita: ideia, stratehiia, rezultat - Inclusive Education: Idea, Strategy, Result*, 200–209. URL: <https://surl.li/lqwqjt> [in Ukrainian].